

תרומתה של הוראת עברית כשפה זרה בסביבה מתוקשבת לסטודנטיות

שלימדו סטודנטים עמיתים ממדינה אחרת

ד"ר דולי לוי ד"ר ודורית רם

מכללת לוינסקי לחינוך

במסגרת הכשרתן להוראת השפה העברית עשרים סטודנטיות מישראל התנסו בהוראת עברית לעשרה סטודנטים עמיתים מפולין שלמדו עברית כשפה זרה. התנסות זו התקיימה בישראל, במכללת לוינסקי ובסביבה מתוקשבת פעם בשבוע למשך שעתיים במשך שלושה חודשים. במסגרת התנסות זו הסטודנטיות שלימדו עברית תכננו שיעורים שמטרתם קידום כישורי השיח של סטודנטים עמיתים מפולין. מטרת המחקר: לבחון את התרומה של הוראת עברית במסגרת הוראת עמיתים בסביבה מתוקשבת לעמיתים המלמדים בהיבטים הבאים: פדגוגיים, חברתיים, אישיים ותקשוב.

רקע תיאורטי: הוראת עמיתים בסביבה מתוקשבת הנקראת חונכות מתוקשבת (e mentoring) נחקרה (De Smet; Van Keer, Valcke, 2008), אך במרבית המחקרים התמקדו בסטודנטים הנחנכים. במחקר אחר שהתמקד בכישורי הסטודנטים החונכים (Hampel & Stickler, 2005) בסביבה מתוקשבת נמצא שדרושות מיומנויות של שליטה בטכנולוגיה ויישום יתרונותיה, מיומנויות חברתיות של בניית קהילה, מיומנויות של הוראת שפה, יצירתיות וסגנון הוראה אישי במדיום המתקשב, והוצע מודל לאימון חונכים בסביבה מתוקשבת. מעט ידוע על תרומת החונכות בהקשר של הוראת שפה זרה בסביבה מתוקשבת לחונכים מנקודת מבטם של החונכים.

אובלוסיית המחקר: במחקר השתתפו שתי קהילות לומדים: העמיתים החונכים – סטודנטיות להוראת עברית ממכללת לוינסקי לחינוך בתל אביב, ישראל, העמיתים המודרכים – סטודנטים לתואר ראשון בלשונות שמיות מאוניברסיטת פוזנן שבפולין.

בכל שיעור מתקשב שהתקיים בעזרת מערכת ה"אילומיניטי" שתי עמיתות חונכות מישראל תקשרו עם עשרה סטודנטים עמיתים מפולין בעת שעמיתותיהן צפו בן בחדר המחשבים וכתבו רפלקציות המתייחסות להוראת העמיתים. הסטודנטיות מישראל לימדו שיעור בעברית תוך שימוש במצגות, בסרטונים ובקישורים לאתרי מרשתת אחרים וקיימו דיון בעברית על אודות הנושא שהוצג.

שיטת המחקר: המחקר הוא מחקר איכותני, המשלב גם נתונים כמותיים. אופי המחקר הוא פנומנולוגי החוקר תופעה בתוך סביבה והקשר ספציפיים. הנתונים נאספו באמצעות שלושה כלי מחקר: יומנים רפלקטיביים שכתבו כל הסטודנטיות מישראל בתום כל מפגש הוראת עמיתים, שאלונים שמלאו כל הסטודנטיות וראיונות שערכנו בתום ההתנסות עם ארבע סטודנטיות.

ממצאים: בניתוח הממצאים זוהו ארבעה ממדים: פדגוגי, תקשוב, אישי ובין אישי. בממד הפדגוגי נמצאה התייחסות לביצוע ולתכנון. בביצוע התייחסו למיומנות הוראה, עזרי הוראה, יכולת פרזנטציה, תיווך וניהול שיח. בתכנון התייחסו במיוחד להתאמת הנושא לנמענים. בממד התקשוב עלו התייחסויות למחשב ככלי עבודה, למידת שיתוף הפעולה שהמחשב מזמן, לצבירת ניסיון בהוראה מתוקשבת ולשינוי עמדות כלפי הוראה באמצעות מחשב. בממד האישי עלו שתי התייחסות: האחת- להנאה מההתנסות בהוראת עברית לעמיתים ממדינה אחרת ולביטחון העצמי של החונכים שמקושר להתנסות זו. בממד הבין אישי הקשור להוראת עמיתים ממדינה אחרת עלו שלוש התייחסויות: רגישות ואמפתיה, הדדיות וגלובליזציה.

השלכות: למחקר עשויה להיות תרומה חשובה להרחבה של מיזמים של הוראת עמיתים ממדינות שונות, להרחבת גוף הידע המחקרי ולתובנות באשר לתפיסת הוראת שפה זרה לעמיתים ממדינה אחרת בסביבה מתוקשבת.

De Smet, M; Van Keer, H. Valcke, M. (2008). Blending asynchronous discussion groups and peer tutoring in higher education: An exploratory study of online peer tutoring behavior. *Computers & Education* 50 (1), 207-223, January 2008.

Hampel, R. & Stickler, U. (2005). New skills for new classrooms: Training tutors to teach languages on line. *Computer Assisted Language Learning* 18(4), 311-326. DOI:10.1080/09588220500335455